

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

טופס סילבוס לסטודנט

המחלקה לחינוך תשע"ה - 2014-2015

שם הקורס: נושאים בסיסיים במחקר פסיכולוגי חינוכי – השלכות על ביי"ס כסביבה רגשית חינוכית

מס' קורס: 12920192 , 129-2-0182

שם המרצה: דר' קרן טל

מטרות הקורס:

קורס זה מהווה את החלק הראשון ברצף של שני קורסים שמטרתם להגביר את הידע וההתנסות של פסיכולוגים חינוכיים בהכרות, אבחון והתערבות פסיכולוגית חינוכית בבתי ספר ובמסגרות חינוכיות כ"ארגונים חינוכיים מורכבים". הידע התיאורטי וההתנסות המעשית יהוו בהמשך בסיס לפתוח כלים אופרטיביים באבחון הערכה והתערבות בית ספרית, כחלק מארגז הידע והכלים המקצועי של הפסיכולוג החינוכי .

הקורס יעסוק ב:

הכרת בית הספר כמערכת חינוכית ארגונית מורכבת, זיהוי מרכיבי המערכת ויחסי הגומלין ביניהם; הכרת תהליכים מרכזיים האופייניים לחיי בית הספר: תהליכים ושיטות למידה, תהליכים חברתיים, תהליכים פסיכולוגיים-חינוכיים, מוטיבציה ועוד. הכרת גישות לאבחון ולפיתוח התערבויות, רכישת כלים לאבחון מערכתי וזיהוי דרכים להתערבות פסיכו-חינוכית. הקורס יעסוק בפיתוח מושגים מעולם תכן של אבחון הערכה והתערבות בבית הספר בכדי להביא לשיפור וקידום של בתי ספר כסביבות רגשיות-חינוכיות. עיצוב סביבה בית ספרית המונעת פגיעה בהתפתחות תלמידים וקידום סביבה התורמת להתפתחות אופטימאלית, בייחוד בתחום הרגשי-חברתי.

שני הקורסים משקפים גישה מערכתית לעבודת הפסיכולוג החינוכי, גישה הרואה במערכת בית הספר מוקד מרכזי בעבודה הפסיכולוגית-חינוכית. גישה זו שמה דגש על שימוש בידע פסיכולוגי-חינוכי לקידום המטרות הרחבות של בית הספר כארגון חינוכי: קידום התפתחות אופטימאלית והעצמת המיטביות של כלל באי בית הספר, מניעת פגיעה בצרכים בסיסיים, קידום חיים בקהילה אכפתית ושיפור תהליכי הלמידה.

במסגרת הקורס פסיכולוגיה חינוכית א' ילמדו מושגים, מיומנויות וכלים בסיסיים הקשורים להערכת בית הספר כמערכת חינוכית מורכבת המהווה סביבה רגשית חינוכית להתפתחות

תלמידים. כמו כן נתמקד בברור מקומה של העבודה הפסיכולוגית לשיפור וטיוב המערכת החינוכית בזהות המקצועית של משתתפי הקורס.

מבנה ודרישות הקורס:

קורס מובנה ופגישות הדרכה. הדרישות והמשימות נבנו במטרה ליצור ולקדם תהליך של הקניית ידע תיאורטי ויישומי. התהליך יבוצע תוך כדי העמקה והתבוננות ביקורתית בתיאוריה ובמעשה. במסגרת הקורס הסטודנטים ישתתפו בפגישות שבועיות באוניברסיטה (הרצאה והדרכה) ויבצעו משימות שבועיות בבית ספר. מסגרת הזמן לעבודה שבועית בבית הספר הוא כ 4-5 שעות שבועיות.

תינתן הדרכה בקבוצה ובזוגות.

המועד אותו יש לשריין להדרכות הוא בימי רביעי בין השעות 14-16. יש להשאיר זמן זה פנוי ולא לקבוע מחויבויות אחרות. מבנה ההדרכות יוסבר בשיעור הראשון של הסמסטר. פרוט המשימות יינתן במהלך הקורס וילווה בהדרכה בהתאם.

הקורס מחייב:

קריאת חומר ביבליוגרפי.

נוכחות בשיעורים, בהדרכות ובעבודה המעשית בבית הספר.

השתתפות פעילה בשיעורים ובהדרכות.

הגשת עבודות כתובות (במהלך ובסיום הסמסטר).

ההערכה השנתית תתבסס על:

1. נוכחות, השתתפות ותרומה פעילה לדיונים בכיתה: בשיעורים ובהדרכות.

2. הצגת חומרים תיאורטיים בכיתה (הרצאות).

3. עבודה מסכמת סמסטר א'.

4. כתיבת אבחון בית הספר בשני נוסחים.

5. עבודה מסכמת סמסטר ב'.

רשימה ביבליוגרפית חלקית:

סמסטר א'

א. הקדמה

1. בנימיני, ק. (1981). על ארבעה לקוחות של פסיכולוג בית הספר. פסיכולוגיה ויעוץ בחינוך, 14, 21-29.

ב. עבודה פסיכולוגית בבית ספר כארגון חינוכי

2. בטלר, ר. (תשמ"ז). התרומות האפשריות של הערכה פסיכו-ארגונית של מערכות חינוכיות לעבודת הפסיכולוג בבית הספר. בתוך : א. לסט (עורך): *עבודה פסיכולוגית בבית הספר*. (ע"מ 11-37). הוצאת מאגנס.

3. Scott, W. R., (1987). *Organizations: Rational, Natural, and Open Systems*. pp 3-26, 29-49. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
4. Hargreaves, A. (1994). *Changing teachers; changing times: Teachers' work and culture in the postmodern condition*. pp 186-211, 241-265. New York: Teachers college Press.

ג. גישות הומניסטיות להבנת טבע האדם

5. אלוני, נ. (2005). *כל שצריך להיות אדם*. הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון מופ"ת. (יפורטו פרקים ספציפיים).
6. עשור, א. (2001). טיפוח מוטיבציה פנימית ללמידה בבית הספר. בתוך א. קפלן, וא. עשור (עורכים). *חינוך החשיבה: הנעה ללמידה: תפיסות חדשות של מוטיבציה*, מס' 20, (עמ' 167-190). ירושלים: ברנקו וייס.

7. Assor, A., and Oplatka, I. (2003). Towards a conceptual framework for understanding heads personal growth and development. *Journal of Educational Administration*, 41, 471 – 497. (קריאת רשות)

8. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78 .

9. בנימין, א. (1997). *הריאיון המסייע*. תל אביב: ספרית פועלים. (קריאה להדרכה)

סמסטר ב'

ד. הפסיכולוג החינוכי כמקדם התפתחות אופטימאלית

1.ד קידום רווחה נפשית

10. Cowen, L. E. (1994). The enhancement of psychological wellness: challenges and opportunities, *American Journal of Community Psychology*, Vol. 22, No. 2, pp. 149-179 .

2.ד פיתוח חזון ומדיניות חינוכית -רגשית בהקשר בית ספרי רחב

11. Fullan, M. (2002). The Role of Leadership in the Promotion of Knowledge Management in Schools, Ontario Institute for Studies in Education, OECD Conference.
12. Fullan, M. (2001a). *Leading in a culture of change*. San Francisco: Jossey-Bass.
13. Light, C.P. (1998). *Sustaining Innovation, Creating Nonprofit and Government Organizations that Innovate Naturally*. Jossey-Bass Publishers, San Francisco.

ה. עבודה פסיכולוגית חינוכית בראייה אסטרטגית

14. אוסטרול, ז. (1995). טיפול אסטרטגי, בתוך *פתרונות פתוחים*, הוצאת שוקן, ירושלים -תל אביב.
15. ואצלאוויק, פ. ויקלנד, ג'. פיש, ר. (2003). שינוי, עקרונות של יצירת בעיות ופתירתן. ספרית פועלים .
- 16 . Kotter, J. (1996). *Leading Change* Harvard Business School Press, Boston.

11. בנימיני, ק. (1981). על ארבעה לקוחות של פסיכולוג בית הספר. *פסיכולוגיה ויעוץ בחינוך*, 14, 21-29.

ב. עבודה פסיכולוגית בבית ספר כארגון חינוכי

12. בטלר, ר. (תשמ"ז). התרומות האפשריות של הערכה פסיכו-ארגונית של מערכות חינוכיות לעבודת הפסיכולוג בבית הספר. בתוך : א. לסט (עורך): *עבודה פסיכולוגית בבית הספר*. (ע"מ 37-11). הוצאת מאגנס.

13. Scott, W. R., (1987). *Organizations: Rational, Natural, and Open Systems*. pp 3-26, 29-49. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

14. Hargreaves, A. (1994). *Changing teachers; changing times: Teachers' work and culture in the postmodern condition*. pp 186-211, 241-265. New York: Teachers college Press.

ג. גישות הומניסטיות להבנת טבע האדם

15. אלוני, נ. (2005). *כל שצריך להיות אדם*. הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון מופ"ת. (יפורטו פרקים ספציפיים).

16. עשור, א. (2001). טיפוח מוטיבציה פנימית ללמידה בבית הספר. בתוך א. קפלן, וא. עשור (עורכים). *חינוך החשיבה: הנעה ללמידה: תפיסות חדשות של מוטיבציה*, מס' 20, (עמ' 167-190). ירושלים: ברנקו וייס.

17. Assor, A., and Oplatka, I. (2003). Towards a conceptual framework for understanding heads personal growth and development. *Journal of Educational Administration*, 41, 471 – 497. (קריאת רשות)

18. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.

19. בנימין, א. (1997). *הריאיון המסייע*. תל אביב: ספרית פועלים. (קריאה להדרכה)

סמסטר ב'

ד. הפסיכולוג החינוכי כמקדם התפתחות אופטימאלית

1.ד קידום רווחה נפשית

20. Cowen, L. E. (1994). The enhancement of psychological wellness: challenges and opportunities, *American Journal of Community Psychology*, Vol. 22, No. 2, pp. 149-179 .

2.ד פיתוח חזון ומדיניות חינוכית -רגשית בהקשר בית ספרי רחב

11. Fullan, M. (2002). *The Role of Leadership in the Promotion of Knowledge Management*

in Schools, Ontario Institute for Studies in Education, OECD Conference.

12. Fullan, M. (2001a). *Leading in a culture of change*. San Francisco: Jossey-Bass.

13. Light, C.P. (1998). *Sustaining Innovation, Creating Nonprofit and Government Organizations that Innovate Naturally*. Jossey-Bass Publishers, San Francisco.

ה. עבודה פסיכולוגית חינוכית בראייה אסטרטגית

14. אוסטרול, ז. (1995). *טיפול אסטרטגי, בתוך פתרונות פתוחים*, הוצאת שוקן, ירושלים -תל אביב.

15. ואצלאוויק, פ. ויקלנד, ג'. פיש, ר. (2003). *שינוי, עקרונות של יצירת בעיות ופתירתן*. ספרית פועלים.

16. Kotter, J. (1996). *Leading Change* Harvard Business School Press, Boston.